

TÁC ĐỘNG CỦA MỨC ĐỘ CẠNH TRANH ĐẾN KHẢ NĂNG SINH LỜI VÀ RỦI RO CỦA HỆ THỐNG NGÂN HÀNG VIỆT NAM

Ngày nhận: 17/9/2015
Ngày nhận lại: 02/11/2015
Ngày duyệt đăng: 10/5/2016
Mã số: 5-16-20

Nguyễn Thị Hồng Vinh (*)

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu tác động của mức độ cạnh tranh thị trường đến khả năng sinh lời (KNSL) của các ngân hàng thương mại (NHTM). Sử dụng phương pháp Moment tổng quát (GMM) hệ thống thông qua dữ liệu của 30 NHTM Việt Nam giai đoạn 2007-2014, kết quả nghiên cứu cho thấy mức độ tập trung của NHTM Việt Nam càng cao thì sẽ giúp cải thiện KNSL và làm giảm rủi ro của ngân hàng. Về ảnh hưởng lâu dài, việc tăng KNSL và rủi ro của các ngân hàng hiện tại đều có ảnh hưởng quan trọng đến việc tăng KNSL và rủi ro trong giai đoạn tiếp theo. Đồng thời, nghiên cứu phát hiện tăng vốn ngân hàng sẽ giúp cải thiện KNSL và làm giảm rủi ro của NHTM Việt Nam phù hợp với giả thuyết "Rủi ro đạo đức".

Từ khóa: Mức độ cạnh tranh ngân hàng, khả năng sinh lời, rủi ro, ngân hàng thương mại Việt Nam.

Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, xu hướng tự do hóa tài chính đang diễn ra mạnh mẽ tạo áp lực lớn cho các NHTM Việt Nam khi đối mặt với sự cạnh tranh từ các NHTM nước ngoài. Đồng thời, cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu cũng ảnh hưởng tiêu cực đến kết quả hoạt động kinh doanh của các NHTM Việt Nam, khiến lợi nhuận của ngân hàng sụt giảm trong giai đoạn 2007-2014 và nợ xấu gia tăng. Nghiên cứu này nhằm trả lời câu hỏi liệu mức độ cạnh tranh thị trường có ảnh hưởng đến KNSL và mức độ chịu rủi ro của các NHTM Việt Nam hay không thông qua kiểm định hai giả thuyết: "Cấu trúc - Hành vi - Hiệu quả" (Structure - Conduct - Performance, SCP) và "Rủi ro đạo đức". Hầu hết các nghiên cứu liên quan tập trung vào các ngân hàng Việt Nam cho đến nay chủ yếu là thông qua mô hình dữ liệu bảng tĩnh có thể dẫn đến dữ liệu bảng sai lệch do chưa đề cập đến vấn đề nội sinh và độ trễ của các biến lợi nhuận và rủi ro (Athanasoglou, Brissimis và Delis, 2008). Bài viết sử dụng ước lượng GMM nhằm khắc phục

vấn đề nội sinh cũng như tính đến độ trễ của các biến lợi nhuận và rủi ro.

Bên cạnh đó, mặc dù nghiên cứu trước tập trung vào các giả thuyết của mô hình SCP nhưng không hoàn toàn giải quyết mối quan hệ giữa cạnh tranh và rủi ro của các NHTM. Hầu hết các nghiên cứu này tập trung xem xét ảnh hưởng của các yếu tố cấu trúc ngân hàng của các nước phương Tây và các nước phát triển, nhưng các nghiên cứu trong và ngoài nước vẫn ít chú trọng đến mối quan hệ giữa cấu trúc và KNSL của các NHTM Việt Nam. Do đó, bài viết nỗ lực xem xét tác động của mức độ cạnh tranh đến KNSL của các NHTM Việt Nam nhằm góp thêm vào các nghiên cứu liên quan đến lĩnh vực ngân hàng.

Cơ sở lý thuyết

Ảnh hưởng của mức độ cạnh tranh thị trường đến khả năng sinh lời của ngân hàng

Dựa trên lý thuyết tiếp cận về cấu trúc thị trường, ảnh hưởng của mức độ cạnh tranh đến